

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi
Atatürk University Journal of Faculty of Letters
Sayı / Number 64, Haziran/ June 2020, 141-164

**ÖĞRENCİLERİN JAPONCADAN TÜRKÇEYE YAPTIKLARI
ÇEVİRİLERDE SORUNLU NOKTALAR VE ÖNERİLER***

**Problems in the Students' Translations from Japanese to Turkish and
Suggestions**

(Makale Geliş Tarihi: 15.01.2020 / Kabul Tarihi: 31.05.2020)

Ayşegül ATAY**

Öz

Bu araştırmada amaç, öğrencilerin yaptıkları çevirilerde görülen sorunları tespit etmek ve bu sorunlar doğrultusunda çeviri dersi etkinliğinde öğrencilerin çeviri hatalarını azaltmaya yönelik öneriler sunmaktır. Araştırmada Erciyes Üniversitesi Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalına ait 4. sınıf Çeviri II dersini alan 27 öğrencinin çevirileri örneklem olarak kullanılmıştır. Çevirilerde tespit edilen hatalar sorunlu nokta olarak incelenmiş ve bu sorunların ortak özelliklerinin 1) Öğrencilerin ana dillerinde ifade gücünün yetersiz ya da zayıf olması, 2) Kaynak dille ilgili (Japonca) kültürel bağlamda sözcük bilgisinin yetersizliği, 3) Kaynak dildeki sözcüğün karşılığının erek dilde (Türkçe) birden fazla olması ve uygun olan sözcüğün seçimindeki güçlükler, 4) Anlam ve / veya yapıdan kopmalar olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitler doğrultusunda çeviri dersinin işlenmesiyle ilgili aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur: Dersin kazanımlarına; çeviri edincinin, çeviri işinin ve çevirmenlik meslek bilincinin çok önemli olduğu konusunda öğrencilere farkındalık kazandırılması şeklinde ekleme yapılmalıdır. Bu kazanımlara ulaşmak için dersin müfredatına “çeviri kuramları” eklenmesi ve

* IV. Japon Dili ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu'nda (JADEUS) (13-15 Eylül 2019-Didim) sunulan bildirinin geliştirilmiş halidir. <http://jadeus2019.tk/index.html>

** Dr.Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı; *Assist. Prof. Dr. Erciyes University, Faculty of Letters, Department of Eastern Languages and Literatures, Department of Japanese Language and Literature*, aseyhan@erciyes.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8819-4959>.

bu müfredatın uygulanması için çeviri dersinin 1 yıl erken başlatılarak 3. sınıftan itibaren 2 yıl (4 dönem) boyunca verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çeviri Hatası, Japoncadan Türkçeye Çeviri, Kaynak Dil Japonca, Erek Dil Türkçe, Japonca Çevirmenlik.

Abstract

This study aims to identify the problems encountered in the translation of the students and to make suggestions in order to reduce the translation errors of the students in the course of the translation lesson. In the research, the translations of 27 students who took 4th-grade “translation II” course of Japanese Language and Literature Department of Erciyes University were used as data. Errors detected in translations were examined as problematic points and common features of these problems were determined as follows: 1) Inadequate or weak expression of students in their mother tongue, 2) Lack of vocabulary knowledge in the cultural context of the source language, 3) Correspondence of the word in the source language (Turkish) more than one and difficulties in choosing the appropriate word, 4) Breaks from meaning and/or structure. In line with these findings, the following suggestions were made regarding the translation course: “to make students aware of the importance of translation, translation competence and interpretership” should be added to course gains. To achieve these gains, it is recommended to include “translation theories” in the curriculum of the course and to apply this curriculum, it is recommended to start the translation course one year early and to give it for 2 years (4 semesters) starting from 3rd grade.

Keywords: Translation Error, Japanese to Turkish Translation, Source Language Japanese, Target Language Turkish, Japanese Translatorship.

1. Giriş

“Çeviri” sözcüğünü Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlük’ü (TDK, 2019) iki şekilde tanımlamaktadır: 1) *Bir dilden başka bir dile aktarma, çevirme, tercüme etme.* 2) *Bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı veya kitap, tercüme.* Bu tanımlardan ilkinde çevirinin sözlü bir işlem, ikincisinde ise çevrilmiş metin olarak ele alındığı görülmektedir. Gürçağlar (2016, s. 12), “*çevirinin temelinde yatanın kültürel ve düşünsel alan olduğunu ve Türkiye’de kültür, bilim ve düşün alanlarının çeviriden yoğun bir biçimde beslendiğini*” belirtmektedir. Buna göre yapılan her çevirinin yeni bir bilginin, kültürün ve düşüncenin öğrenilmesinde önemli bir adım olduğunu da eklemektedir.

Çeviri etkinliği insanlık tarihi kadar eskidir ancak, bu etkinliğin bir bilim dalına dönüşmesi yirminci yüzyılın son çeyreğine rastlamaktadır (Esen Eruz, 2008).

Diğer bir deyişle, 17. yüzyılda çeviri, yabancı dili öğretmek amacıyla yapılan bir dil bilgisi çeviri yöntemi olarak kullanıldığı halde bilim dalı olması yirminci yüzyılın son çeyreğine denk gelmektedir. Türkiye’de ise araştırma alanı olarak çeviri bölümlerinin kuruluşu seksenli yılların başlarına rastlamaktadır. Türkiye’de çeviri/ çeviri bilim/ mütercim tercümanlık programları ilkin Hacettepe Üniversitesinde 1982-83 yılında Hazırlık eğitimiyle başlamış daha sonraki yıllarda Boğaziçi Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinde açılmıştır (Akbulut, 2016). Bu programların eğitim dili İngilizce, Fransızca, Almanca olmak üzere üç Batı dilindedir ve Doğu dillerinde eğitim yapılmadığı bilinmektedir. Ancak, çeviri, bütün diller için vaz geçilmez bir iş, yabancı dil öğretimine önemli katkıları olan bir yöntem ve yazılı metinlerin diğer dile aktarılmasında tek işlemdir. Ayrıca son yıllarda kültürel, toplumsal ve teknolojik her alanda etkileşim içinde olan insanlığın güncel hayatının önemli bir parçası olması da çeviri eğitiminin önemini artırmıştır. Bu nedenle, Doğu dilleri ve edebiyatları bölümlerinde de “çeviri” ders olarak müfredatta yer almaktadır. Japonca için örnek vermek gerekirse, “çeviri” dersleri üniversitelerin Japon dili ve edebiyatı anabilim dallarında uygulamalı olarak işlenmektedir.

Bu araştırmada amaç, öğrencilerin yaptıkları çevirilerde görülen sorunları tespit etmek ve bu sorunlar doğrultusunda çeviri dersi etkinliğinde öğrencilerin çeviri hatalarını azaltmaya yönelik eğitimcilere öneriler sunmaktır. Araştırmada Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Japon Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 4. sınıfında uygulamalı olarak verilen “Çeviri I-II” dersini alan 27 öğrencinin yaptığı çeviriler örneklem olarak kullanılmıştır. Ayrıca, araştırmada Japonca metinler Hepburn sistemi (Esen, 2019) ile çeviri yazıya aktarılmıştır.

1-1 Yapılmış Araştırmalar

Çeviri bilim ile ilgili yapılmış araştırmaların sayısının özellikle Batı dillerinde daha fazla olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Bunun nedenlerinden bir tanesi, üniversitelerde çeviri bilim bölümlerinin Batı dilleri üzerine yoğunlaşmış olmalarıdır. Japonya konusunda araştırma yapan araştırmacıların sayısının diğer bilim dallarına oranla az olması da ikinci bir neden olarak düşünülmektedir. Kurultay (2019, s. 43-58)¹ Türkiye’de yapılmış Japonya araştırmalarıyla ilgili bu derleminde, “Türkiye’deki Japoncadan Türkçeye çevrilmiş eserlerin Batı dillerine oranla düşük seviyede olduğunu ve Japonca-Türkçe çeviri akışlarıyla ilgili araştırma sayısının önemli ölçüde az” olduğunu belirtmektedir. Ancak, bu araştırmaların sayısı az olsa da her birinin alana katkı sağladıkları düşüncesindeyiz.

Japoncadan Türkçeye çeviri konusunda yapılmış araştırmaları betimlemek gerekirse; çeviri bilim alanı uzmanı olan Baykara (2012, s. 259) makalesinde “*edebi*

¹ Yazarın çeviri araştırmalarının ve bağımsız olarak "Japonca çeviri araştırmalarının" geliştirilmesine genel bir bakış sunmak amacıyla yaptığı bu derlem araştırmasında, Japonca-Türkçe çeviri alanıyla doğrudan veya yakından ilgili 70’den fazla yayın yer almaktadır.

çeviride sadece kaynak dildeki kelimelerin sözlük anlamlarını bilmek, dil bilgisi bilmek, dilin tarihsel geçmişini bilmek yetmemektedir; başarılı bir çeviri için erek dil ve kültürdeki imkânlarınızı bilip onu erek kültürle yaratıcı bir şekilde bağdaştırmak, yazarın esin perisini yakalamak gerekmektedir” demektedir. Yine başka bir makalesinde (2015, s. 146) “kaynak dildeki şiirin hedef dile aktarımında çevirmene çok iş düştüğünü” belirtmekte ve çevirmenin “kaynak dil ve şiirin yanında kendi anadilini ve şiir geleneğini de iyi bilmesi gerektiğini” özellikle vurgulamaktadır. Esen (2014, s. 461-483) ise “Japon edebiyatından Türkçe çeviriye ‘okuyucu dinleyici sorumluluğu’² yaklaşımı açısından bakmıştır. Bu makalesinde örneklem olarak Jun ‘ichirō Tanizaki’nin Sasame Yuki eserini seçip çözümlediği ve bu çözümlemenin sonucunda elde ettiği verilere göre Japoncada ‘okuyucu-dinleyici sorumluluğu’nda olan ifadelerin Türkçeye çevirisinde belirtikleştirmenin büyük oranda gerekli olduğunu” söylemektedir.

Çeviri eğitimi sorunlarına değinen araştırmalar arasında, Erkin’in (2003, s. 10-13) “Japonca- Türkçe Çeviri Eğitiminin Sorunları (日本語・トルコ語翻訳教育の諸問題)” adlı Japonca makalesi bulunmaktadır. Erkin bu makalesinde çeviri kuramlarının önemini vurgulamakta ve Japon dili eğitiminin bir parçası olan çeviri eğitiminde edebî eserler ve sosyal bilimlerle ilgili her konuda (tiyatro, film, anime, dublaj, bilimsel kitap, dinî metinler, resmî belgeler vs) ders malzemeleri hazırlanarak derslerde öğrencilere çeviri yaptırılması gerektiğini belirtmektedir. Bilişsel dil bilimi üzerine araştırmalar yapan Tekmen (2011, s. 90), çeviri sorunlarını Japon edebiyatı örneklerinde ele almakta ve *sondan eklemeli ve benzer dil bilgisi yapısına sahip olan Türkçe ve Japoncanın dil bilgisi yapılarının algıya etkisinde farklılıklar olduğunu ve bu farklılıklardan kaynaklı sorunların çözümünün her iki dilin bilişsel yapısı (algısal mantığı) üzerine yapılacak araştırmalarla olacağını ve bu araştırmaların eserlerin özgün dillerindeki etkilerine daha yakın şekilde çevrilmesine katkıda bulunacağını* savunmakta ve özellikle de algılayışın çeviriye katkı sağlayacağını belirtmektedir. Çiftçi (2017, s. 234) ise, “Japoncayla Türkçe arasındaki çeviri sorunlarını” dil bilimi açısından ele almıştır. Bu makalesinde, 2016 yılında Türkçeye çevrilmiş olan Aya Kito’nun “Bir Litre Gözyaşı” (Ichi rittoru-no namida)³ adlı eserinin Japoncadan Türkçeye aktarımında ortaya çıkan sorunları inceleyerek, bu iki dil arasındaki sözcüksel ve yapısal farklılıklardan bahsetmektedir. Yazarın makalesi, romanların çevirisinde karşılaşılan dil bilimsel sorunları ortaya koymuş olması bakımından önemli katkılar sağlamaktadır.

Yukarıda betimlenen araştırmalar, hem inceleme ve araştırmaya dayalı olmaları hem de verilerinin Japon edebiyat eserlerinden alınmış olmaları noktasında ortak özellik taşımaktadır. Buna karşın bu araştırma, Japonca-Türkçe çeviri eğitimi

² Esen (2013), ‘okuyucu dinleyici sorumluluğu’nun Hinds tarafından oluşturulmuş bir dil tipolojisi olduğunu ve bu yaklaşımın “metinde dilselleştirmede / açıkça söylemediği şeylerin okuyucu tarafından algılanmasına işaret ettiği” yönünde açıklamaktadır.

³ Ümmühan Çiftçi aynı zamanda bu eserin Türkçe çevirisini yapmıştır.

açısından örneklemin öğrencilerden oluşması ve onların çevirilerinin veri olarak incelenmesi, noktasında yukarıdaki araştırmalardan farklılık göstermektedir. Ayrıca, öğrenci çevirilerinde görülen hataların çeviri sorunları olarak üzerinde düşünülmesi ve bu sorunları azaltmaya yönelik araştırmalar yapılması, çeviri eğitiminin kalitesini artırmak amacıyla böyle bir araştırmanın gerekli olduğu düşüncesindeyiz.

Çeviri uygulamalarında genellikle erek odaklı ve kaynak odaklı çeviri stratejilerinden söz edilir. Kaynak odaklı çeviriler, kaynak metne imla işaretleri de dâhil en ince ayrıntısına kadar metne sadık kalınarak erek dile aktarılan stratejidir. Bu stratejide erek dile aktarılan metinde bozuk ifadeler olması ve erek kültürün örf ve adetlerinin dikkate alınıp alınmaması göz ardı edilir. Buna karşın, erek odaklı çeviri, bir metnin erek kültürün ve erek okurların beklenti ve alışkanlıklarına göre yapılan çeviridir. Örneğin bir kültürde çevirinin rahat ve okunur olması, cümlelerin kısa tutulması yaygın bir beklentiye bu beklentiye yanıt veren ve çetrefil metinleri basitleştirerek kolay okunur hâle getiren, izlenmesi zor cümleleri bölerek kısaltan çeviriler erek odaklı olarak tanımlanır. Bunun tersine, kaynak metnin ve kaynak yazarın biçem⁴ özelliklerini erek kültürün alışkanlık, gelenek ya da beklentilerini dikkate almadan aktarma çabasına giren çevirilere “kaynak odaklı” denir (Gürçağlar: 2016. s.127-128.). Ancak, araştırmacılar bu konuyu çeviri kuram ve yöntemlerle tartışmaktadırlar⁵. Bu araştırmada, böyle bir tartışmaya girilmeksizin araştırmanın amaçları doğrultusunda yol izlenmiştir. Başka bir deyişle, çeviri dersinde öğrenciler çeviri stratejileri konusunda bilgi alırken erek odaklı ve kaynak odaklı çeviri stratejilerini de öğrendikleri için, çevirilerini bu iki stratejiyi dikkate alarak yaparlar. Bu nedenle aşağıdaki incelemede çevirilerin kaynak metni ne kadar yansıttığı ve erek metinde yapı ve anlam bütünlüğü dikkate alınmıştır.

Çeviri dersi 4. sınıfta 1 ve 2. dönem olmak üzere haftada 2’şer saat yapılan bir derstir. Bu derslerde başlangıçta (2 ay) çeviri ve çeviri stratejileri ile ilgili konular işlenmektedir. Ayrıca Japonca-Türkçe çeviri eserlere bakılarak, kaynak metin ile erek metin birbiriyle ne kadar örtüşüyor diye bu eserler anlam ve yapı bakımından incelenmektedir. Ardından, öğrenciler ödev olarak verilen metinleri Japoncadan Türkçeye çevirmekte, ders boyunca yapılmış bu çeviriler üzerinde nasıl olması gerektiği konusunda görüş alışverişi yapılmaktadır.

1-2 Çeviri Metinleri Hakkında

⁴ Biçem: Söz sanatı bağlamında (retorik), bütün dil sanatı olarak, hatta dilin yükseklik ve derinlikleri olarak anlaşılmaktadır (Hugo (Friench, 2012, s. 80).

⁵ Hans J. Vermeer “translation Today Old and New Problems” başlıklı yazısında, çeviri yöntemiyle ilgili olan “Sözcüğü sözcüğüne” ve “anlama göre” terimlerinin günümüz çeviribilim terimleriyle bağdaşmayıp, kavramsal olarak farklı anlamlar taşıdığından söz eder (Yazıcı, 2010:32-33). Erek Metin Kaynak Metne Ne Kadar Sadık kalmalıdır? Adlı makalede sorunlar, tehlike ve riskleri anlatmaktadır (Kuşmaul, 2013, s. 115).

Bu araştırmanın örneklemini öğrencilerin yaptığı çeviriler oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada çeviri dersinde okunan 3 adet Japonca metnin öğrenciler tarafından yapılmış olan Türkçe çevirilerinde görülen hatalar incelenmiştir. Bu metinlerin ortak noktaları, elektronik ortamda web sayfalarında yer alması, herkesin internet yoluyla kolayca ulaşip okuyabileceği metinler olması ve her bir metnin görseller içeriyor olmalarıdır. Metinlerden birincisi, bir Japon turizm acentasının Japonca web sayfasında yer alan “*Heisha wa “2019 Nen Nihon ni okeru Torukonen” wo ōen shiteimasu!*” 弊社は「2019年日本におけるトルコ年」を応援してま
す！⁶ “Şirketimiz ‘2019 Yılı’nın Japonya’da Türkiye Yılı’ Olmasını Desteklemektedir!” başlıklı haber metnidir. İkincisi, “*Kojiki no matsurite nanda!*” 乞食の祭りってなんだ！⁷ “Dilenci Festivali de Neymiş!” ve üçüncüsü ise, “*Omimai kekkon ha shimetsu shitanoka*”, お見合い結婚は死滅したのか⁸ “Görücü Usulü Evlilik Yok mu Oluyor” başlıklı blok yazılardır.

1- Öğrencilerin Yaptığı Çeviriler ve Tespit Edilen Sorunlu Noktalar

2-1. Başlıkların Çevirileri

Bir haber metni başlığının işlevi, okura neyle ilgili bir haber okuyacağı bilgisini vermektir. Bununla birlikte başlığın bir işlevi de okurda habere karşı ilgi ve merak uyandırmak, haberi okutmak olabiliyor, bu yüzden çarpıcı olması amaçlanabiliyor (İnce, Dizdar, 2017: s.80). İnce, Dizdar (a.g.e.: s.80), İngilizce haber metnine ait çevirileri incelerken “biçimi koruyanlar ve korumayanlar” olarak ele almaktadır. Bu nedenle bu çalışmada bu yöntem benimsenmiş ve haber metinlerine ait başlıkların çevirileri 2 grupta incelenmiştir. “Japonca başlığın biçimini koruyanlar ve korumayanlar.” Biçimi koruyan çevirilerin kaynak metinde olduğu gibi noktalama işaretlerine varana kadar biçime dikkat ettikleri görülmektedir. Örneğin, 1-6 numaralı çevirilerde; Japonca başlıklarda bulunan köşeli ayraç işareti içindeki sözcüklerin Türkçe çevirisi tırnak işareti ile belirtilerek cümle yapısının korunduğu görülmektedir. Bu çeviriler kaynak odaklı çevirilerdir. Ancak cümle yapısını koruyan bu çeviriler arasında da bir birlik olmadığı ve sözcüğün anlamının doğru olarak çevirmediği dikkati çekmektedir. Cümlelerin yapısının aynen korunmasını bir yana bırakıp öncelikle sözcük seçimlerinin doğruluğunu ve bir anlam farkı yaratıp yaratmadığını incelemek gerekirse;

	I. Tablo: Birinci Metnin Başlığı ve Türkçeye Çevirileri	Öğrenci Sayısı
--	---	----------------

⁶ Turkish Air Travel adlı turizm acentasının haberi 03.03.2019 tarihinde https://turkish.jp/turkish_year/

⁷ Kültürel haber, 19.03.2019 tarihinde. <https://bqspot.com/tokai/gifu/63>

⁸ Köşe yazısı, 02.03.2019 tarihinde <https://gendai.ismedia.jp/articles/-/60066>

“Heisha wa “2019 Nen Nihon ni okeru Torukonen” wo ōen shiteimasu!” (弊社は「2019年日本におけるトルコ年」を応援しています！)		27
Bıçimini Koruyanlar		
1	Heisha “2019’daki Japonya’daki Türkiye Yılı”nı destekliyor!	1
2	Şirketimiz “2019’daki Japonya’daki Türkiye Yılı”nı destekliyor!	4
3	Şirketimiz “2019 Yılına Japonya’da Türkiye Yılı” Olarak Kutluyor.	1
4	Yeniden “Japonya’da Türkiye Yılı” İlan Edildi.	1
5	“2019 Yılındaki Japonya Türk Kültür Yılına” Destekliyoruz.	1
6	Şirketimiz “2019 Yılı Japonya’da Türkiye Kültürü Yılı”na Yardımcı Olacak!	1
Bıçimini Korumayanlar		
7	2019 Yılında Japonya’da Türkiye Yılı	1
8	2019 Japonya’da Türkiye Yılı Olarak Seçildi.	1
9	Şirketimiz 2019 Japonya’da Türkiye Yılına Destekliyor.	1
10	Bizler için “2019 Japonya’da Türkiye Yılı” Heyecanı	1
11	2019 yılı Türk Japon Yılı Olarak Kutlanıyor.	1
12	Şirketimiz 2019 Yılında Türkiye Yılına Destekliyor	1

13	2019 Yılı Japonya’da Türkiye Yılı	2
14	2019 Yılı Japonya’da Türk Yılı Olarak Kutlanıyor.	1
15	2019 Yılı’nın Japonya’da Türk Yılı Olmasını Destekliyorum.	1
16	2019 Yılı’nın Türkiye Yılı Olması Destekleniyor	1
17	Başlığı çevirmeyenler	4

Birinci tablodaki ilk metnin “*Heisha wa “2019 Nen Nihon ni okeru Torukonen” wo ōen shiteimasu!*” (弊社は「2019年日本におけるトルコ年」を応援しています!) adlı başlığında “**Toruko**”(トルコ) sözcüğü yer almakta, Türkçe çevirilerinde ise Türkiye ve Türk sözcüklerinin kullanıldığı görülmektedir. Sözlüklerde “*Toruko*” sözcüğünün Türkçe karşılığı “Türkiye / Türkiye Cumhuriyeti”, *Torukojin* (トルコ人) (Wikipedi Ansiklopedi, 2019)(sözcüğünün Türkçe karşılığı ise “Türk halkı, Türk” olarak açıklanmaktadır (Demirci, 1999, s. 630). Buna göre 5, 11, 14, 15 numaralı çevirilerdeki “Türk” sözcüğü “bir ulusu” ifade ettiği için başlıkta geçen “*Toruko*” sözcüğüne eşdeğer olmadığı düşüncesindeyiz. Dahası bu konuyla ilgili Türkiye’deki gündem araştırıldığında “2019 Yılı’nın Japonya’da Türkiye Yılı” olacağı söylemine dair Turizm Bakanlığı (Ersoy,2019) tarafından yapılan ilan bulunmaktadır. Bu ilanın başlığında “Türkiye Yılı” ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Diğer yandan anlam açısından aynı çeviriler incelendiğinde, kaynak metnin yüklemine oluşturan “*Ōen suru*” (応援する) eyleminin çevirilerde “destekliyor/ yardımcı olacak / kutluyor / ilan etti” gibi farklı eylemlerle aktarıldığı görülmektedir. “*Ōen suru*” (応援する)’nun Türkçe karşılığı “Desteklemek” eylemidir. “Desteklemek” eylemi, “arka çıkmak, destek vermek” anlamına geldiği ve kaynak metnin anlamı ile örtüştüğü için yerinde bir sözcüktür. Ancak, diğer çeviriler arasında yer alan 3, 4, 6 numaralı çevirilerde kullanılan “yardımcı olacak/ kutluyor / ilan etti / seçildi” eylemleri kaynak metindeki anlamı sağlamadığı için bu çevirilerin sorunlu olduğu düşüncesindeyiz. Şöyle ki, bu eylemlerin Japonca karşılıklarına bakıldığında da; Kutlamak, *iwau* (祝う); yardımcı olmak, *enjo suru* (援助する); ilan etmek, *hōkoku suru* (報告する); seçilmek, *senkyo sareru* (選挙される) eylemlerinin desteklemek anlamına sahip olmaması da söz konusu çevirilerin sorunlu olduğunu göstermektedir.

Nicel olarak değerlendirdiğimizde 27 öğrenciden 4 öğrencinin doğru çeviri yaptığı, diğerlerinin ise her birinin yukarıdaki noktalarda olduğu gibi sözcüklerin

anlamını bildiğini sanıp yeterli araştırma yapmadığından uygun sözcük seçimi yapmadığı tespit edilmiştir. 4 öğrencinin başlığı hiç çevirmeme nedeni ise başlığı önemsemedikleri ya da fark etmemiş olmalarına bağlanmaktadır.

	II. Tablo: İkinci Metnin Başlığı ve Türkçeye çevirileri	Öğrenci Sayısı: 27
Omimai Kekkon wa Shimetsu Shitanoka? (お見合い結婚は死滅したのか)		
	Görücü Evlilik Kaldı mı?	1
	Görücü Usulü Evlilik Öldü mü?	1
	Görücü Usulü Evlilik Yok Mu Oldu? / oluyor)	2
	Görücü Usulü Evlilik(ler) Ölüyor mu?	4
	Görücü Usulü Evlilik Bitti mi?	1
	Görücü Usulü Evlilik	1
	Görücü Usulü Evlilikler Sona mı Erdi?	1
	Görücü Usulü ile Evlenenler Ölene Kadar mı?	1
	Başlığı çevirmeyenler	2

II. tablodaki metnin başlığı “Omimai Kekkon wa Shimetsu Shitanoka?” (お見合い結婚は死滅したのか), cümle yapısını koruyup korumadığı açısından incelendiğinde, bir tek 6 numaralı çevirinin yapıyı korumadığı ve hatta eksik çevrilmiş olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, kaynak metin soru cümlesi iken bu çeviride soru cümlesine yer verilmemektedir. Başlığın çevirileri anlam açısından incelendiğinde ise, öncelikle *shimetsu suru* (死滅する) eyleminin anlamının çeviriye tam olarak yansıtılıp yansıtılmadığı kontrol edilmelidir. Bu eylem Türkçede “nesli tükenmek, yok olmak” anlamındadır. Çevirilerde de *öldü/yok oldu/sona erdi / kaldı / bitti* şeklindeki ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Bu ifadeler başlangıçta birbirinin

yerine kullanılabilir yakın ifadeler gibi gelse de kaynak metnin bağlamı içerisindeki anlamı dikkate alınmalıdır. 2, 4, 8 numaralı çevirilerde kullanılan “ölmek” eylemi, canlı bir varlığın cansız hâle dönüşmesidir ve Japonca karşılığı 死ぬ (*shinu*)’dur. Kaynak metinde “görücü usulü evliliğin tükenip yok olması” üzerinde durulduğuna göre bu çeviri başlığına da yansıtılmalıydı. Bundan dolayı “ölmek” şeklindeki çevirinin anlamı tam olarak yansıtmayacağı düşüncesindeyiz. Ancak, 15 öğrenci çevirilerinde “ölmek” eylemini “yok olmak, sona ermek” anlamında mecaz olarak kullandıklarını belirtmişlerdir.

	III. Tablo: Üçüncü Metnin Başlığı ve Türkçeye Çevirileri	Öğrenci Sayısı: 27
Kojiki no matsurite nanda!? Osekihan daisōdatsu kassen “Kojiki Matsuri” (Gifu)		
乞食の祭りでなんだ!? お赤飯大争奪合戦 「乞食祭り」【岐阜】		
1	Dilenci Festivali de ne? Kırmızı Pirinç kapma yarışı “Dilenci Festivali” (Gifu)	2
2	Dilenci Festivali de ne? Kırmızı Pirinç Festivali “Dilenci Festivali” (??) ⁹	3
3	Dilenci Festivali de Ne!?	2
4	Dilenci Festivali Nedir? Kırmızı Pirinç Kapışması “Dilenci Festivali” “Gifu”	1
5	Dilenci Festivali Nedir?	1
6	Dilenci Festivali’de ¹⁰ Nedir?	1
7	Kırmızı Pirinç Festivali de Ne!?	1

⁹ 2, 13, 18, 20 numaralı çevirilere ait cümlelerin sonunda bulunan yan yana iki soru işareti öğrenciler tarafından konulmuştur.

¹⁰ Öğrenci, çevirisinde vurgu olan “de” ekini hatalı bir şekilde bitişik yazmıştır. Bu hata düzeltilmeden yazar tarafından tabloya aktarılmıştır.

8	Evsiz Festivali de Ne?	1
9	Dilenci Festivali de Nedir? Kırmızı Pirinç Arbadesi. “Dilenci Festivali” (Gifu)	1
10	Dilenci Festivalide Ne? Kırmızı Pirinç Kapma Yarışı “Dilenci Festivali” (Gifu)	1
11	Dilenci Festivali de Ne? Kırmızı Pirinç Yuvarlama	1
12	Dilenciler Festivali de Ne? Kırmızı Pirinç Kapışması “Dilenci Festivali”	1
13	Dilenci Festivali de Ne? Kırmızı Pirinç Kapışması içerisinde “Dilenci Festivali” (??)	1
14	Kojiki Festivali mi?	1
15	Dilenci Festivali de ne? Kırmızı Pirinç Festivali “Dilenci Festivali”	1
16	Dilenci Festivali de ne!? Dilenci Festivalinde Büyük Kırmızı Pirinç Kapışması	1
17	Dilenci Festivali	1
18	Kojiki Festivali de Neymiş!? Osekihan Savaşı Kojiki Matsuri (??)	1
19	Dilenci Festivali de Neymiş!? Büyük Kırmızı Pirinç Kapma Mücadeleleri “Dilenci Festivali” Gifu Eyaleti	1
20	Dilenci Festivali de Ne Ola ki?! Büyük Kırmızı Pirinç Kapışması “Dilenci Festivali” (??)	1
21	Başlığı çevirmeyenler	3

3. metnin başlığı olan “*o-sekihan daisōdatsu gassen*” (おせきはんだいそうだつかっせん 赤飯大争奪合戦) ifadesi, yapısal olarak saygı dili ifadesiyle birlikte sözcüklerin birleşmesinden (saygı dili ifadesi olan o- sözcük grubu) oluşmaktadır. Öğrencilerin yaptığı çevirilerden ilk grup metnin yapısını koruyan “kırmızı pirinç arbedesi/ kapışması/ kapma yarışı/ savaşı/ kapma mücadelesi” şeklindeki ifadelerdir. Ancak anlam açısından bu sözcükler incelendiğinde, “arbede”, Arapça kökenlidir ve Türkçe “çatışma, patırtı” anlamına gelen sözcüktür (TDK,2019). Bu metnin içeriğinde bir çatışmadan söz edilmediğinden “arbede” sözcüğünün bu çeviride kullanımı anlamda kaymaya yol açabileceği için doğru sözcük değildir. Ayrıca mümkün olduğunca Türkçe sözcükler kullanılmasına dikkat edilmelidir. “Kapışmak” sözcüğü birlikte bir şeyin üzerine üşüşüp aceleyle almak, kapmak, kavgaya tutuşmak (TDK,2019) anlamındadır. Bu nedenle bu metinde geçen “gassen” olayını en iyi anlatan eşdeğeri olan “kapışma, kapma yarışı, kapma mücadelesi” şeklindeki ifadelerdir.

Görüldüğü gibi çevirilerde uygun sözcük seçimi ve ifadelerin yerinde kullanımları kaynak metnin anlamını tam olarak vermek açısından önemlidir. Yapılan çeviriler bu açıdan değerlendirildiğinde, 9 ve 11 numaralı çevirilerde hatalı sözcük kullanımı görülmektedir. Bunun sebebinin öğrencilerin ana dilleri olan Türkçede sözcüklerin anlamlarını tam olarak bilmemelerinden ve sözcükle ilgili yeterince araştırma yapmamış olmalarından kaynaklandığı düşüncesindeyiz.

III. tablodaki metnin yapısını korumayan diğer çevirilere bakıldığında ise, bu grup üç kısımda ele alınabilir. Birincisi, öğrencilerin kaynak metnin sözcüklerine ve dizilişine bağlı kalarak bir aktarım yapmadan, metnin konusunu özetleyen bir başlık oluşturmuş olmaları (3, 5, 6, 7, 8, 14, 17 numaralı çeviriler). İkincisi; 14 ve 18. çevirilerde öğrenciler sözcüğün anlamını bilmediğinden ya da onu özel isim olarak kabul ettiğinden öğrencilerin sözcüğü olduğu gibi yazmış ya da yerine başka bir sözcük kullanmış olmaları (14 ve 18. çevirilerde). Örneğin “Bizim İçin ‘2019 Japonya’da Türkiye Yılı’ Heyecanı”. Üçüncüsü ise özne-yüklem ilişkisi ve etken-edilgen biçimi göz ardı edilmiş olanlar (14 ve 18 numaralı çeviriler). Burada da öğrencilerin heisha (弊社) sözcüğünün saygı dili ifadesi olduğunu bilmediği ve gerekli araştırmayı yapmadığı için olsa gerek, cümleyi edilgen cümle yapısında çevirmiş oldukları görülmektedir. Başlığı çevirmeyen 3 kişinin ise ya başlığı hiç fark etmemiş ya da çevirme gereği duymamış olabilecekleri düşünülebilir.

2.2 Metinlerin ilk paragraflarında görülen sorunlar:

2.2.a Birinci metnin ilk paragrafı ve öğrencilerin çevirileri

Kaynak metnin ilk cümlesinin yapısına bakıldığında sıralı-bağlı uzun cümle yapısında olduğu görülmektedir. Japoncada sıralı-bağlı uzun cümle kullanımları oldukça yaygındır ve bu tür cümlelerin Türkçeye çevri aşamasında dilden kaynaklı

sorunlar ortaya çıkmaktadır. Burada da cümlenin Türkçeye aktarılışında çıkan sorunlar göze çarpmıştır. Başka bir deyişle, Japoncadaki uzun ve virgüllerle ayrılmış karmaşık bir cümle Türkçeye çevrildiğinde karmaşık ve anlamsız hâl almaktadır. Öğrencilerin çevirilerinde bu sorun görülmektedir.

Birinci Metne Ait Japonca Çevriyazı

Mata yatte kimashita “Nihon ni okeru Toruko Bunka Nen”. Toruko Kyowakoku ha, 2003 nen no “Nihon ni okeru Toruko Bunka Nen” no toki ha, kikanchū ni ibento nado wo kikaku suru sōshiki Iinkai wo Toruko Kokunai de tachiage, sono ato Nihon demo iinkai ga tsukurare, gaimushō, bunkakankōshō, bōekichō no shusai niyoru samazamana oyooshi ga okonawaremashita.

Birinci Metnin Japoncası

またやってきました「日本におけるトルコ文化年」。トルコ共和国は、2003年の「日本におけるトルコ年」の時は、期間中にイベントなどを企画する組織委員会そしきいんかいをトルコ国内で立ち上げ、その後日本でも委員会がいむしょうが作られ、外務省ぶんかかんこうしょう、文化観光省ぼうえきちょう、貿易庁しゅさいの主催もよおによるさまざまな催しが行われました。

Türkçe bileşik cümle yapısı, ardı ardına yapılan eylemler ve basit cümlelerin birleşiminden oluşmaktadır. Birbiri ardınca yapılmış eylemleri ifade eden basit cümleleri birleştirmenin bazı yolları vardır. Bunlara, yapıp/edip, yaparak/ederek örnekleri verilebilir¹¹. Bu paragrafın çevirisinde de yapılması gereken, basit cümle birleştirme yollarının anlama göre uygun olanını seçip kullanmaktır.

Öğrencilerin çevirileri incelendiğinde, bileşik cümleler yapmak için yukarıda belirtilen yapılar hiç kullanılmadığından Türkçe çeviride anlam bozukluğu içeren çeviriler göze çarpmaktadır. Aşağıda öğrencilerin çevirileri, hatalı olan yazım biçimleri düzeltilmeden verilmiştir.

Öğrencilerin Çevirileri (1-3)

1- “Japonyada türk kültürü yılı karşılması. Türkiyede 2003 yılında oluşturulan japon türk yılı zamanlarından günümüzde etkinlikler düzenleyen türk milletinin yetkilileriyle birlikte katılmadı.”

¹¹ Korkmaz, (2003, s. 74,87,131) “Türkiye Türkçesi Grameri” adlı eserinde -ArAk, -Ip, -IncA vs grubundaki ekler zarf fiil ekleri olarak ele almakta ve işlevleriyle anlatmaktadır.

2- “Sonunda tekrardan “Japonya’da türk yılı” Türkiye Cumhuriyeti, 2003 yılında “Japonya’da Türk yılı” olduğunda, o dönem boyunca çeşitli etkinlikler vb. birçok şey yapan...”

3- “Japonya’da Türk kültür yılı ilan edildi. Türkiye Cumhuriyeti, 2003 yılının Japonya’da Türkiye yılı olduğu süre zarfı içerisinde, çeşitli etkinlikler düzenleyen kurulu Türkiye’de, daha sonrasında da Japonya’da açarak Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığının öncülüğünde çeşitli etkinlikler düzenledi.”

Yukarıdaki üç çeviriye bakıldığında, ilk ikisinde hem anlatım bozukluğu hem de özne-yüklem uyumsuzluğu olduğu için anlam bütünlüğü bulunmamaktadır. Üçüncü çeviride ise özne “Türkiye Cumhuriyeti” olarak belirlenmiş ve ona göre yapılan işler sıralanmıştır. Bu çeviri oldukça uzun bir cümle olarak çevrilmesine rağmen anlam bakımından anlaşılır bir çeviri niteliği göstermektedir.

Diğer yandan, aşağıdaki çevirilerde cümle birleştirme yollarından -Ip bağ fiili kullanılarak ya da cümleyi noktalarla bitirerek bağımsız cümle kurma yolu seçilmiş olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle, kaynak metinde öznenin tek olması ve ardından gelen yan cümlelerin virgülle ayrılarak bileşik cümle yapısında olması erek dile (Türkçeye) çeviride, öğrencilere ‘yapıya mı bağlı kalayım anlama mı bağlı kalayım’ tereddüdü yaşattığı aşağıdaki çevirilerde görülmektedir. Özellikle öğrencilerin çeviride -Ip bağ-fiilini kullandıkları saptanmıştır. -Ip, bağlama zarf-fiili işlevinde olup, eklendiği fiilin kendisinden sonra gelen fiilden daha önce gerçekleştiğini/gerçekleşeceğini ifade eder ve eklendiği fiil ile kendisinden sonra gelen fiil; kip ve şahıs bakımından uyum gösterir (Korkmaz, 2003:999). Bu ek, onları birbirine bağlar. Bu tanıma göre bağ-fiilin kullanıldığı çevirilerde fiil, kip ve şahıs arasında uyumsuzluk görülmektedir. Ayrıca bu çevirilerdeki bir diğer sorun ise, hatalı sözcük kullanımıdır. Örneğin, 4. çeviride “örgüt başlatmak” ve 9. çeviride “komite başlatmak” şeklinde kullanılan ifadeler Türkçede mevcut olmadığından hatalıdır. Bu ifadelerin doğru kullanımı, “örgüt kurmak” ve “komite kurmak” ifadeleridir. 5 ve 10 numaralı çevirilerde ise, “başbakan” sözcüğünün (kaynak metinde hiç olmadığı) hâlde çeviriye eklendiği görülmektedir. Fazladan olan bu sözcük gereksiz yere çeviriye eklenince çevirinin hatalı olmasına neden olmaktadır. 8 numaralı çeviri, özne-yüklem uyumsuzluğu içermektedir. Daha da açmak gerekirse, “Türkiye Cumhuriyeti ...heyet kuruldu” cümlesinde öznenin yaptığı iş edilgen yapıyla anlatılmış olan kurallı olmayan bir cümledir. Bu cümlede edilgenlik yapısı “tarafından” sözcüğü gerektirmektedir. Buradan da sözcüklerin anlamlarını tam olarak araştırmadıkları ya da yanlış anladıkları düşüncesindeyiz.

Öğrencilerin Çevirileri (4-11)

4- Tekrarda geldi çattı, Japonya'da Türk Kültür yılı. Türkiye Cumhuriyeti 2003 yılında Japonya'da Türk yılı zamanında çeşitli organizasyonlar düzenlemesi için bir örgüt başlatıp, bu sırada Japonya'da Ticaret Ajansı tarafından bu etkinlikler yapıldı.

5- Yeniden Japonya'da Türk yılı ilan edildi. Türkiye başbakanı 2003 yılı "Japonya'da Türk Yılı" sırasında, dönem boyunca Türkiye'de etkinlikler için bir organize komitesi kurup, daha sonra Japonya'da kurulup, Dışişleri Bakanlığı tarafından, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından çeşitli etkinlikler de organize edilmiştir.

6- Japonya'da Türk Kültür Yılı yine geldi. Türkiye Cumhuriyeti, 2003 yılının "Türk Yılı" zamanında bu dönem içinde etkinlikler gibi şeyleri düzenleyen komite örgütünü Türkiye'de kurup sonrasında Japonya'da da bu örgüt kurulup Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm Acentalarınınca bir çok etkinlik yapıldı.

7- Öğrenci çevirileri 3: Burada ayrıca basit cümleleri birleştirirken özne yüklem ilişkisine dikkat edilmediği görülmektedir.

8- Yine sonunda "2019 Japonya'da Türk Kültür Yılı". Türkiye Cumhuriyeti 2003 yılında "Japonya'da Türk Yılı" zamanında dönem boyunca Türkiye'de çeşitli etkinlikler düzenleyen heyet kuruldu. Bunun dışında Japonya'da da Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Ekonomi Bakanlığı ortak araştırması ile bir heyet oluşturuldu.

9- Bir kez daha "Japonya'da Türkiye Yılı" ilan edildi. Türkiye Cumhuriyeti, 2003 yılındaki "Japonya'da Türkiye Yılı" sırasında, Türkiye'de dönem boyunca etkinlik ve benzeri organizasyonlar düzenlemek üzere bir komite başlattı. Daha sonra Japonya'da Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığının da bulunduğu bir komite kurulup Ticaret Ajansı tarafından düzenlenen çeşitli etkinlikler yapıldı.

10- Yeniden Japonya'da Türk yılı ilan edildi. Türkiye başbakanı 2003 yılı "Japonya'da Türk Yılı" sırasında, dönem boyunca Türkiye'de etkinlikler için bir organize komitesi kurup, daha sonra Japonya'da kurulup, Dışişleri Bakanlığı tarafından, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından çeşitli etkinlikler de organize edilmiştir.

11- Japonya'da Türk Kültür Yılı yine geldi. Türkiye Cumhuriyeti, 2003 yılının "Türk Yılı" zamanında bu dönem içinde etkinlikler gibi şeyleri düzenleyen komite örgütünü Türkiye'de kurup sonrasında Japonya'da da bu örgüt kurulup Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm Acentalarınınca bir çok etkinlik yapıldı.

2.2.b. İkinci Metnin İlk Cümlesi ve Öğrencilerin Çevirileri

Miai Kekkon wa Shimetsu shitanoka.

見合い結婚は死滅したのか

Hissha no gakusei jidai niwa “miai kekkon ka” soretomo “ren ai kekkon ka” to iu mondō ga yoku okonawaretaita. Tōji demo Hanayomehanamukohosha wa ōmune “ren’ ai kekkonha” deari, “miai kekkonha” wa oya ya gokinjosan nado tōjisha dewa nai hitobito ga chūshin deatta. Sono ato, terebi doramade “oya ga susumeru endan o kotowari tsudukeru kyaria woman” to iunowa kakasenai tōjōjinbutsu de attaga, sōre mo kinjo dewa hotondo mikakenakunatta.

筆者の学生時代には、「見合い結婚か」それとも「恋愛結婚か」という問答が良く行われていた。当時でも花嫁・
はなよめ
はなむここうほしや おおむ 花婿候補者たちは概ね「恋愛結婚派」であり、「見合い結婚派」は親やご近所さんなど当事者では無い人々が中心であった。その後、テレビドラマなどで「親が勧める縁談を断り続けるキャリア・ウーマン」というのは欠かせない登場人物であったが、それも最近ではほとんど見かけなくなった。

İkinci metnin çevirisini yaparken, bu yazıyı (kaynak metni) yazanın hangi bakış açısıyla yazdığını öncelikle saptamak gerekmektedir. Başka bir deyişle, yazan kişi birinci tekil kişi olarak kendi ağzından mı yazmış yoksa 2 ya da 3. kişi ağzından mı yazmış? Özne nerede? Çeviriyi yapan kişi öncelikle Japoncanın “yazın dili” ve “saygı dili” bilgisine ve ikisi arasındaki ayrımı yapabilecek yetkinliğe sahip olmalıdır. İlk cümlenin çevirilerine bakıldığında, 12, 13, 14 ve 15 numaralı çevirilerde özneyi birinci tekil kişi ile “ben” olarak çevirdikleri için işi yapan kişinin yazarın kendisi olduğu anlaşılmaktadır. Ancak diğer çevirilerde, yapan kişi belli değildir, sadece yazarın öğrencilik yıllarındaki bir durumdan bahsedildiği anlaşılmaktadır. Daha somut ifade etmek gerekirse, 16, 17 ve 18 numaralı çevirilerde olay edilgen yapıyla anlatılmış (özne dikkate alınmamış), 19, 20, 21, 22, 23 ve 24 numaralı çevirilerde ise geçmişteki durum olarak anlatılmıştır. Bu nedenle çevirilerde özne-nesne-

yüklem ilişkisi, yapan-eden sorunu ve eylemin anlamını çeviriye tam olarak yansıtamama sorunu saptanmıştır.

Öğrencilerin Çevirileri (12-15)

12- Stajyer yazarlık dönemimde, görücü usulü evlilik ve aşk evliliğini ele almıştım.

13- Öğrencilik zamanlarımda, görücü usulü evlilik mi yoksa aşk evliliği mi sorularına iyi cevaplar veriyordum.

14- Öğrencilik yıllarımda “görücü usulü evlilik” ve “aşk evliliği” cevapları sık sık görülürdüm.

15- Yazarlık öğrenciliği zamanlarımda görücü usulü evlilik ya da aşk evliliği denilen sorunu iyice araştırdım.

Öğrencilerin Çevirileri (16-18)

16- Yazarlık evliliği yıllarımda “Görücü usulü evlilik mi” yoksa “aşk evliliği mi” sorularını çokça söyleniyordu.

17- Yazıcı orta okul zamanları, “görücü usulü evlilik” ve yahut “sevgi ile evlilik” ikisi de çok konuşuluyordu.

18- Yazarın öğrencilik çağında, görücü usulü mü yoksa aşk evliliği mi denilen soru çok sık gündeme gelirdi.

Öğrencilerin Çevirileri (19-24)

19- Yazarlık öğrenciliğim sırasında, “Görücü usulü evlilik”, “Aşk evliliği” soruları oldukça popülerdi.

20- Yazarlığın öğrencilik dönemlerinde “görücü usulü evlilik mi yoksa aşk evliliği mi? Soruları sıkça gündemdedi.

21- Yazarlık okulundaki zamanlarımda Görücü usulü mü yoksa aşk evliliği mi tartışmaları devam etmekteydi.

22- Öğrencilik yıllarımda Görücü usulü evlilik mi yoksa Aşk evliliği mi diye sorulması oldukça yaygındı.

23- Yazarın öğrencilik döneminde “Görücü usulü evlilik” ya da “Aşk evliliği” oldukça yaygındı.

24- Yazarlık yaptığım dönemlerde, “görücü usulü evlilik mi” yoksa “aşk evliliği mi” şeklinde sıkça gündemi meşgul eden sorular vardı.

2-2.c Üçüncü Metin ve Öğrencilerin Çevirileri

Gifu-ken no Okegawa Matsuri wa Tsūshōkojiki Matsuri to yobareteimasu. Namae no inpakuto ni hikarete Gifuken Kamogun Kawabechō o otozuremashita. **Kamidana no mae no suwatteiru nowa kojikitte iu ka hoomuresu!?**

ぎふけん おけ まつ つうしょうこじきまつ
岐阜県の桶がわ祭りは通称乞食祭りと呼ばれています

ひ ぎふけんかもぐんかわべちょう

。名前のインパクトに惹かれて岐阜県加茂郡川辺町を訪れました。
た。神棚の前の座っているのは乞食っていうかホームレス!?

Üçüncü metne ait paragrafın 3. cümlesinin öğrenciler tarafından çeşitli ifadelerle çevrildiği görülmüştür. Burada ilk iki cümlelerin çevirilerinde sorun görülmediği için sadece 3. cümlelerin çevirileri incelenmiştir. Kültürel öğelerin kaynağın dilden hedef dile çevrilmesi önemli bir işittir. Sözcük olduğu gibi alınacaksa yanına parantez içinde ya da dipnot olarak ne anlama geldiğinin açıklanması gerektiği araştırmacılar tarafından söylenmektedir. Örneğin burada kamidana (神棚) sözcüğü Japon kültüründe önemli bir öğedir. Sözlüklerde Şinto tapınağı olarak geçer. Ama evde bulunuyorsa Tanrıların sergilendiği özel bir dolap, açık alanda ise daha büyük çaplı sunduraklardır. Buralarda Tanrılara çeşitli yiyecek ve çiçekler sunulur. Çevirilere baktığımızda bu sözcüğün “Tanrı heykeli, kilise ve cenaze alanı” olarak çevrilmiş olduğu görülmektedir. Bu çevirileri yapan öğrencilerin kamidana (神棚) sözcüğünün Japon hayatındaki yerini ve kültürel önemini yeterince araştırmadığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Çevirileri (25-28)

25- Cenaze alanının önünde oturan dilenci denilen evsiz de kim!

26- Tanrı heykelinin önündeki şey de ne öyle?

27- *Gifu Kamagun Wavejyo kasabasında kilisenin önünde oturan dilenci?*

28- *Tanrı'nın evinin önünde oturan kırmızı pirinç denilen evsizler mi?*

Ayrıca kaynak metin cümlesi konuşma dilindedir. Bu hem yazının genel içeriğinden hem de ünlem ve soru işaretinin birlikte kullanılmasından anlaşılmaktadır. Buradan yazarın hem gördüklerine çok şaşırdığı hem de kendisine soru sorduğu çıkarımında bulunulur. Yapılan çevirilerde buna dikkat edilmiş mi diye bakıldığında, 29 numaralı çevirinin hem yapı hem anlam yönünden eksik olduğu ve -mı soru ekini kapsamadığı görülmektedir. 30 numaralı cümlede kültürel öğeler olduğu gibi alındığından, bu sözcüklerin anlamını bilmeyen okuyucu için bu çeviri anlamsız bir cümle olacaktır. 32 numaralı çeviride “ya da” bağlacı gereksiz kullanılmıştır. 33 numaralı çeviride “bir” sayı sıfatı belirsizlik anlatmaktadır ve kaynak metne göre gereksiz kullanımdır. 34 numaralı çeviride “çoğul” kullanılmış ama, kaynak metne göre bir evsizden bahsediliyor. 35 numaralı çeviride soru eki kullanılmadığı hâlde soru işareti kullanılmıştır. 36’da ise “mi” soru eki “evsiz” sözcüğünden sonra eklenmelidir.

Öğrencilerin Çevirileri (29-36)

29- *Tapınağın önünde oturup yiyen de bir evsiz!?*

30- *Kamidana'nın önünde oturan, kojiki denen evsiz mi?*

31- *Şinto tapınağının önünde oturan bir dilenci mi yoksa bir evsiz mi? Çeviriler arasında en yakın anlam.*

32- *Tapınağın önünde oturan dilenci ya da evsiz mi yani? “ya da” bağlacı olmamış.*

33- *Orada tapınağın önünde oturan evsiz bir dilenci mi? “bir” belirsizlik veriyor ve yanlış.*

34- *Tapınak önünde oturan evsiz olarak da bilinen dilenciler mi? “*

35- *Tapınağın önünde oturan dilenci denilen bir evsiz!?*

36- *Tapınağın önünde oturan bir evsiz dilenci mi?*

Ayrıca çevirinin genelinde yapı ve anlam açısından sorunlar olduğu ve bunun sebebinin de öğrencilerin ana dilinde ifade etme yeteneğinin zayıf olmasından kaynaklandığı düşüncesindeyiz. Yıl boyunca bütün çevirileri doğru ve düzgün olan öğrenci sayısı 22 kişiden sadece 4 kişi olmuştur. Bu 4 öğrencinin çeviride iyi olmalarının en büyük nedeni ise çeviri işini önemsemeleri ve kendilerini çeviri konusunda yetiştirmeye adanmış olmalarıdır:

3. Sonuç

Yapılan incelemede, öğrencilerin çevirilerinde aşağıdaki ortak sorunlar olduğu sonucuna varılmıştır.

1) Öğrencilerin kaynak dildeki bir metni ana dillerine çevirirken ifade etmede güçlük çekmeleri nedeniyle ana dilinde ifade yeteneğinin zayıf ya da yetersiz olduğu,

2) Kaynak dille ilgili (Japonca) kültürel bağlamda sözcük bilgilerinin yetersizliği ve yeterince araştırma yapmamış oldukları,

3) Kaynak dildeki sözcüğün karşılığının erek dilde (Türkçe) birden fazla olması durumunda bağlama uygun olan sözcüğün seçiminde zorlandıkları,

4) Hem ana dilinde hem de Japonca dil bilgisinde yeterli bilgiye sahip olmamalarından dolayı çevirilerinde anlam ve/ veya yapıdan kaynaklı sorunlar olduğu saptanmıştır.

Bu sorunların giderilmesi ve en aza indirilmesi için öncelikle çeviri dersinin kazanımlarına; “çeviri edincinin, çeviri işinin ve çevirmenlik meslek bilincinin çok önemli olduğu konusunda öğrencilere farkındalık kazandırılması” olarak ekleme yapılmalıdır. Mevcut müfredatta çeviri türleri ve stratejileri üzerinde durulmaktadır. Ancak, çevirinin hayatın vazgeçilmez bir parçası ve ihtiyaç duyulan bir işlem olduğu; bu doğrultuda çevirmenlik mesleğinin de önemli bir sorumluluk olduğu bilincini öğrencilere aşılmalı ve sorumluluk duygusu içinde çeviri yapımları gerektiği üzerinde ısrarla durulmalıdır. Bu kazanımlara ulaşmak için dersin müfredatına “çeviri kuramları” eklenmesi ve bu müfredatın uygulanması için çeviri dersinin 1 yıl erken başlatılarak 3. sınıftan itibaren 2 yıl (4 dönem) boyunca verilmesi önerilmektedir. Özellikle öğretmenlerin çeviri derslerinde bu 4 sorunu göz önünde bulundurarak, öğrencilerin dil yetilerini, dil bilgisi bilgilerini ve sözcük dağarcığını geliştirmeleri ve bunu çeviri işleminde başarılı bir şekilde uygulamaları için onlara araştırma ödevi verilmesi önerilmektedir.

4. Ekler

1. Birinci Kaynak Metin ve Türkçe Çevirisi

“Heisha wa “2019 Nen Nihon ni okeru Torukonen” wo ōen shiteimasu!”

(弊社は「2019年日本におけるトルコ年」を応援しています

!)

Mata yatte kimashita “Nihon ni okeru Toruko Bunka Nen”. Toruko Kyowakoku ha, 2003 nen no “Nihon ni okeru Toruko Bunka Nen” no toki ha, kikanchū ni ibento nado wo kikaku suru sōshiki Iinkai wo Toruko

Kokunai de tachiage, sono ato Nihon demo iinkai ga tsukurare, gaimushō, bunkakankōshō, bōekichō no shusai niyoru samazamana oyooshi ga okonawaremashita.

またやってきました「日本におけるトルコ文化年」。トルコ共和国は、2003年の「日本におけるトルコ年」の時は、期間中にイベントなどを企画する組織委員会をトルコ国内で立ち上げ、その後日本でも委員会が作られ、外務省、文化観光省、貿易庁の主催によるさまざまな催しが行われました。

Türkçe Çevirisi

Şirketimiz “2019 Yılıın Japonya’da Türkiye Yılı” Olmasını Destekliyor.

Sonunda yine geldi “Japonya’da Türk Kültür Yılı”. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 2003 yılı “Japonya’da Türkiye Yılı” olduğunda bu süre boyunca çeşitli etkinlikler düzenlemesi için yurt içinde düzenleme komitesi kurmuştu. Ardından Japonya’da da düzenleme komitesi kurarak Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve ticaret ajanslarının destekleriyle çeşitli etkinlikler düzenlemişti.

2. İkinci Kaynak Metin ve Türkçe Çevirisi

Miai Kekkon wa Shimetsu shitanoka.

見合い結婚は死滅しめつしたのか

Hissha no gakusei jidai niwa “miai kekkon ka” soretomo “ren ai kekkon ka” to iu mondō ga yoku okonawaretaita. Tōji demo Hana-yome-hanamukohosha wa ōmune “ren’ ai kekkonha” deari, “miai kekkonha” wa oya ya gokinjosan nado tōjisha dewa nai hitobito ga chūshin deatta. Sono ato, terebi doramade “oya ga susumeru endan o kotowari tsudukeru kyaria woman” to iunowa kakasenai tōjōjinbutsu de attaga, sōre mo kinjo dewa hotondo mikakenakunatta.

筆者の学生時代には、「見合い結婚か」それとも「恋愛結婚はなよめか」という問答が良く行われていた。当時でも花嫁・

はなむここうほしや おおむ
花婿候補者たちは概ね「恋愛結婚派」であり、「見合い結婚派」は親やご近所さんなど当事者では無い人々が中心であった。その後、テレビドラマなどで「親が勧める縁談を断り続けるキャリア・ウーマン」というのは欠かせない登場人物であったが、それも最近ではほとんど見かけなくなった。

Türkçe Çevirisi

Görücü Usulü Evlilik Bitti mi?

Yazarlık öğrenciliğim yıllarında “görücü usulü evlilik mi?” yoksa “aşk evliliği mi?” soruları oldukça gündemdeydi. O zamanlarda bile gelinle damat adayları arasında aşk evliliği gündemdeyken, “görücü usulü evlilik” ebeveyn ya da komşular gibi ikincil kişilerin gündeminde yer almaktaydı. Daha sonra televizyon dizilerinde “ailenin bulduğu eşi reddederek işi tercih eden kariyer kadını”nı anlatan karakterler vazgeçilmez olmuştu, ama bu da son zamanlarda görülmez oldu.

3. Üçüncü Kaynak Metin ve Türkçe Çevirisi

Kojiki no Matsuritte Nanda!? Osekihandaisōdatsukassen “Kojiki Matsuri” (Gifu)

こじき まつ せきはんだいそうだつかっせん こじきまつ
乞食の祭りってなんだ!? お赤飯大争奪合戦「乞食祭り」
(ぎふ)
】【岐阜】

Gifu-ken no Okegawa Matsuri wa Tsūshōkojiki Matsuri to yobareteimasu. Namae no inpakuto ni hikarete Gifuken Kamogun Kawabechō o otozuremashita. **Kamidana no mae no suwatteiru nowa kojikitte iu ka hoomuresu!?**

ぎふけん おけ まつ つうしょうこじきまつ
岐阜県の桶がわ祭りは通称乞食祭りと呼ばれています。
ひ ぎふけんかもぐんかわべちょう
名前のインパクトに惹かれて岐阜県加茂郡川辺町を訪れました。
かみだな
神棚の前の座っているのは乞食っていうかホームレス!?

Türkçe Çevirisi

Kojiki Festivali de ne ki!? Kırmızı Pirinç Kapışması "Dilenci Festivali" [Gifu]

Gifu ilindeki Okegawa festivali dilenci festivali olarak da anılır. İsminden etkilenip Gifu-Kamogun'daki Kawabe-kasabasını ziyarete gittim. **Tapınağın önünde oturan, bir dilenci mi yoksa evsiz mi (demek lazım)!?**

Kaynakça

- Akbulut, A. N. (2016). *Türkiye'de Çeviribilim*. İstanbul: Sözcükler Yayınları.
- Baykara, O. (2014). Türkçe Çevirileriyle Kadim Japon Şiiri. S. Esenbel, & E. Küçükyalçın içinde, *Türkiye'de Japonya Araştırmaları II* (s. 214). İstanbul,: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Çiftçi, Ü. (2017). Japoncadan Türkçeye Yapılan Çevirilerde Ortaya Çıkan Sorunlar:Dilbilimi Açısından Farklılıklar Üzerine. C. Kahraman, & L. Toksöz içinde, *Japon Dili ve Kültürü İncelemeleri JDİ Serisi II*. London: Transnational Press.
- Erkin, C. (2003). Japonca Türkçe Çeviri Eğitiminin Sorunları. *II. Japonca Öğretmenleri Toplantısı Bülteni* (s. 10-13). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.
- Esen Eruz, S. (2008). *Akademik Çeviri Eğitimi*. İstanbul: Multilingual.
- Esen, E. (2013). Manyoshu'da Kadın Şairler ve Şiirleri- Bilişsel Poetika Açısından "Okuyucu-Dinleyici Sorumluluğu". *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Kayseri.
- Esen, E. (2014). Japon Edebiyatından Türkçeye Çeviriye 'Okuyucu Dinleyici Sorumluluğu' Yaklaşımı-Sasame Yuki Örneğinde. E. Erinç, & A. Küçükler içinde, *3. Asya Dilleri ve Edebiyatları Bildiriler Kitabı* (s. 461-483). Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Esen, E. (2019, 09 12). *Japoncadan Latin Alfabesine Çeviriyazı*. ESEN,Esin: esin-sen.com adresinden alındı
- Friench, H. (2012). *Çeviri Sanatı Üzerine, Çeviri Seçkisi II*. (M. Rıfat, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Gürçağlar, Ş. T. (2016). *Çevirinin ABC'si*. İstanbul: Say Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurultay, T. (2019). Collaging Parallels and Divergences in Turkish and Japanese Translation History and Studies Special Notes. E. Esen, & R. Miyashita

çinde, *Shaping the Field of Translation In Japanese ↔ Turkish Contexts I* (s. 43-58). İstanbul: Peterlang.

Kuşmaul, P. (2013). Erek Metin Kaynak Metne Ne Kadar Sadık Kalmalıdır? F. Yücel (Dü.) içinde, *Çeviribilimin Paradigmaları, Çeviri Seçkisi* (s. 115). Çanakkale: Çanakkale Kitaplığı.

TDK. (2019, 09 09). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. sozluk.gov.tr: sozluk.gov.tr adresinden alındı

Tekmen, A. N. (2011). Japon Edebiyatı Örnekleminde Çeviri Sorunu. *Lacivert Öykü ve Edebiyat Dergisi*, 87-90.

Japonca Metinlerin Web Sayfaları

Evlilikle ilgili. 02.03.2019 tarihinde <https://gendai.ismedia.jp/articles/-/60066> adresinden erişildi.

Dilencilik Festivali. 19.03.2019 tarihinde. <https://bqspot.com/tokai/gifu/63> adresinden erişildi.

Kültür Yılı. 03.03.2019 tarihinde. https://turkish.jp/turkish_year/ adresinden erişildi.

Diğer Web Sayfalar

Kültür Bakanının Konuşması. 09.09.2019 tarihinde. <https://www.ntv.com.tr/sanat/kultur-ve-turizm-bakani-mehmet-ersoy2019-japonyada-turkiye-yili-olacak,p7ApoacKZkWrpoaWRqbDkw> adresinden erişildi.